közvetlenül vesz részt a társadalom mûködtetésében, s mint olyan, a társadalmi felelõssége is igen nagy. Éppen ezért hivatása is ehhez az igényhez kell hogy igazodjon, hivatáshoz tudás, tudáshoz képzés kell. A folyamatos képzés a gazdasági szakember számára a következõ indokok miatt kötelezõ:

1. gazdasági törvénykezés állandó változása;
2. új ismeretek, információk megjelenése;
3. külföld szakmai színvonalának elõrehaladottabb állapota;
4. az elektronikus hírszolgálat mérhetetlen egyre megújuló tudásanyagot tár a közgazdász társadalom elé.

Ez a négy indok az élethossziglani tanulás kötelezettségét ruházza a közgazdászra, hogy a legfrissebb ismeretanyagot képes legyen alkalmazni a jelenkori gazdaságra.

A közgazdász, hogy versenyben maradjon, az amúgy sem könnyû szakmában, s hivatásának eleget tudjon tenni, a szakmai kompetencia magas fokára kell emelje szaktudását. A magán tulajdonra támaszkodó gazdaságban kizárólagosan a szakmai értékek döntenek. Versenyképes szakmai kompetencia feltételezi egyfelõl az alapos alaptanulmányokat, másfelõl, a fent említett indokok miatt, az ismeretek állandó felfrissítését. 1989 után bekövetkezett alapvetõ társadalmi változások a talán legnagyobb szakmai átállást a közgazdászokra rótták. Az ez elõtti idõszak tönkretette a szakmát. Akkor derült ki, mekkora a közgazdászokat érintõ nagy tudásszakadék. Negyvenéves szellemi nyomor nehezedett a szakmára. Anyanyelvüket sem igen tudják használni a romániai magyar közgazdászok a szakmában, mert hiányos a magyar szakmai szóhasználatuk. Nem mernek magyar nyelven írni, s aki mégis ír, az keservesen küszködik. Észrevétlenül szakmai kisebbségi érzés uralkodik el a közgazdászaink tudatában. Gyökeresen meg kellett változtatni a közgazdász munka technológiáját, így a tanulás technológiáját is, mert a tervteljesítés mechanikus végrehajtója helyett a piacgazdaság részérõl igényelt, alkalmazkodóképes, fantáziadús, széleskörû szakmai tudással rendelkezõ szereplõre van szükség. A behozhatatlan lemaradáson csak enyhíteni lehet, megoldani nem. A tudásforrások egyéni kihasználásával – ami alatt elsõsorban a világhálózat lehetõségét látjuk, meg a szakkönyvek nyújtotta lehetõségeket – másfelõl a tanulás igényének kialakításával, be kell hatolni a tudás piacára. A tudáspiac, bár tökéletlen, mert a megtérülése bizonytalan és nehezen kiszámítható, mégis a közszolgáltató és a közösségi

A megye akkori tanfelügyelõsége 1972-tõl az iskolát fokozatosan felszámolta. A közgazdasági részleget áthelyezték a gyergyószentmiklósi iskolaközponthoz, az adminisztrációs osztályt pedig a Székelyudvarhelyen idõközben létesített ipari líceumba. Az utolsó adminisztráció osztály itt végzett 1975-ben.

A székelyudvarhelyi szakiskolák sorsa iskolapéldája az erdélyi magyarnyelvû szakoktatás megszüntetésének.

dr. Kerekes Jenõ

Románia Észak-Nyugat gazdasági régió helyzete és fejlõdésének kilátásai

Az EU-hoz való csatlakozásunk elõkészítésének egyik lépése az ország területének 8 gazdaságfejlesztési régióra való felosztása volt. Erre az 1999. évi 124.sz. törvény alapján került sor. 8 gazdaságfejlesztési régió létesült, köztük 3 Erdélyben (beleértve a Partiumot és Bánátot is). Ezek: Nyugat régió, Észak-Nyugat régió és Közép régió. Az Észak-Nyugat regió, melynek bemutatásával foglalkozunk, amint elnevezésébõl is kitûnik, Románia észak-nyugati területén helyezkedik el, számszerint 6 megyét ölel fel: Beszterce-Naszód, Bihar, Kolozs, Máramaros, Szatmár és Szilágy megyéket.

A régió összterülete 34 159 km^2, az ország területének 14,22%-a, összlakosságának száma 2 845 783 (2000. január 1.), az ország lakosságának 12,7%-a. Népsûrûsége 83,8/km^2, 11 fõvel kevesebb az országos átlagnál (94,6 fõ/km^2). Mindhárom vonatkozásban (terület, lakosság, népsûrûség), gazdasági régiók között országos viszonylatban a 4-ik helyet foglalja el.

Sor szám	Régió	Terület			Lakosság			Népsûrûség	
		Km^2	%	Sor-rend	Ezer fõ	%	Sor-rend	Fõ/ km^2	Sor-rend
1.	Észak Kelet	36 850	15,5	1	3 786	16,8	1	102,7	2
2.	Dél Kelet	36 762	15,0	2	2 943	13,1	3	82,3	6
3.	Dél Munténia	34 453	14,5	3	3 496	15,5	2	101,5	3
4.	Dél-Nyugat Olténia	29 212	12,3	7	2 421	10,7	6	82,8	5
5.	Nyugat	32 034	13,4	6	2 074	9,2	8	64,7	7
6.	Észak-Nyugat	34 159	14,3	4	2 861	12,7	4	83,8	4
7.	Közép	34 100	14,3	5	2 660	11,8	5	78,0	6
8.	Bukarest-Ilfov	1 821	0,7	8	2 405	10,2	7	1 265,8	1
	Összesen	**238 391**	**100,0**	-	**22 546**	**100,0**	-	**94,6**	

1.sz. táblázat

A települések jellege és a népesség megoszlása ebbõl a szempontból hasonló képet mutat (lásd a 2.sz. táblázatot).

szervezeti környezet kialakításával meghódítható. Erre jó, amit tesz a közgazdász társaság.

Ebben a váltásban próbált a társaságunk hatékony támogatást nyújtani tagjainak az 1990-es évek kezdetén. A romániai közgazdász-társadalom a tudásszakadék legmélyén, teljes egészében tudásimportõr társadalommá vált, de ez a folyamat még ma sem zárult le, ma is tudásimportból táplálkozunk. A lebecsült, alulértékelt szakma értékfogyatékos helyzetébõl megbecsült szakmává válhat (vált?), amennyiben a kompetencia tudáshátterének folyamatos feltöltõdését meg tudja tartani. Tíz év alatt a közgazdász és egyben a társaság hivatása kialakításának útja változott. Azóta tíz új közgazdász generáció nõtt fel és került ténylegesen a mûködtetés területére, akiknek a tudásszerzés kereslete és kínálata mást ajánl, mint azoknak, akik elõször az átállással voltak kénytelenek megküzdeni. Ezeknek a tényeknek a tudatában kellett és kell társaságunknak a tudástranszfer folyamatában programját alakítani.

Lássuk röviden, hogy mik voltak és mik ma az RMKT eszközei a szakismereti újdonságok kezelésében, hogy az hatékonyan, idejében jusson el a szakmán belüli szereplõkhöz.

Apropó, tudásimport. 1990 – 93-ban tagságunk szakmai át- és továbbképzését, a gazdaság idõszerû kérdéseinek megvitatását szolgálták és szolgálják ma is Erdély különbözõ városaiban neves magyarországi és hazai elõadók közremûködésével szervezett elõadássorozatok, szakmai rendezvények, évente megrendezett tematikus vándorgyûléseink, magyarországi közgazdász vándorgyûléseken és a debreceni Ady Akadémia közgazdasági szekcióján való részvételünk. Ugyanezt a célt szolgálta a Magyarországon 60 fiatal erdélyi közgazdász számára rendezett gazdasági fórum (1991 március), vagy a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem (BKE) pénzügyi tanszékének és a Bankárképzõ RT-nek ötven fiatal közgazdász, banki hálózatban dolgozók számára szervezett kéthetes intenzív bankártovábbképzõ tanfolyama (1993 szeptember). Továbbá 24 fiatal erdélyi közgazdász (1993 – 95-ben) ötféléves, késõbb 36 vállalkozó, vagy vállalkozni szándékozó (1997 – 98-ban) héthetes intenzív posztgraduális képzésben részesülhetett szintén a BKE oktatási programjában.

A háromhavonként immár negyedik éve, megjelenõ Közgazdász Fórum ismeretterjesztõ és tudományos írásai, a hazai és nemzetközi szakmai rendezvényekrõl szóló ismertetések, a legfrissebb hazai gazdasági jogszabályozások összefoglalása, mind idõszerû szakmai üzenetek azok számára, akik a szak-

Sorszám	Régió	Városok		Községek		Sorrend			
		Száma	Népességi aránya %	Száma	Népességi aránya %	Városok száma	Községek száma	Lakosság %	
								Város	Község
1.	Észak Kelet	32	44,4	463	55,6	6	2	8	2
2.	Dél Kelet	33	57,5	330	42,5	5	6	5	5
3.	Dél Munténia	43	41,9	481	58,1	2	1	4	1
4.	Dél-Nyugat Olténia	32	45,4	387	54,8	7	3	7	3
5.	Nyugat	36	62,6	267	37,4	3	7	2	7
6.	Észak-Nyugat	35	52,7	386	47,3	4	4	6	4
7.	Közép	49	60,6	334	39,4	1	5	3	6
8.	Bukarest-Ilfov	2	88,8	38	11,2	8	8	1	8
	Összesen	**262**	**55,0**	**2686**	**45,0**				

2.sz. táblázat

A táblázatból kitûnik, hogy a települések jellege szerint az Észak-Nyugat régió országos viszonylatban, városai számának tekintetében, a 4-ik helyet foglalja el, népességének település jellege szerinti megoszlása tekintetében 5-ik helyen áll (52,7 %-a lakik városon). Mindkét vonatkozásban a másik két erdélyi régió megelõzi, különösen a városon lakók számaránya tekintetében (Nyugat régióban a lakosság 62,6%-a, Közép régióban 60,6%-a él városon). Mint érdekességet megjegyezzük, hogy ez utóbbi két régiót, ebbõl a szempontból, országos viszonylatban, csak Bukarest-Ilfov régió elõzi meg, az Észak-Nyugat régiót azonban megelõzi a Dél-Kelet régió is (57,5%).

A régióhoz tartozó megyék között jelentõs a különbség területük, a lakosság száma és sûrûsége tekintetében. Legnagyobb területtel Bihar megye rendelkezik (7 535 km^2, legkisebben Szilágy megye 3 850 km^2). Kolozs megye területe 6 650 km^2, Máramarosé 6 215 km^2, Beszterce-Naszódé pedig 5305 km^2. Lakosságuk száma: Bihar 620 500, Beszterce-Naszód 326 200, Kolozs 719 800, Máramaros 530 900, Szatmár 309 100, Szilágy megye 258 100 (2000. évi adatok).

Népsûrûség tekintetében is elsõ helyen áll Kolozs megye (108,5 fõ/km^2), legkisebb a népsûrûség Beszterce-Naszód megyében (60,9 fõ/km^2). Ennek magyarázata részben a megyék eltérõ domborzati viszonyai, de városainak nagysága is. Az egész régióban nagyvárosnak csak Kolozsvár tekinthetõ 332 941 lakossal. A régió többi városa közepes vagy kisváros. Ezek között mindössze háromnaknak haladja meg a lakossága a 100 000-t (Nagyvárad, Nagybánya, Szatmátnémeti).

A lakosság csökkenõ tendenciája, akárcsak az egész országban, Észak-Nyugat régióra is jellemzõ (lásd a 3.sz. táblázatot).

ma újdonságai iránt érdeklõdnek. A Közgazdász Fórum szerkesztõségének határozott szándéka szélesebb körbe eljuttatni a tudást, hogy a tudás iránti érzékenységre válaszolni tudjon. Szándékunk, hogy a Fórum a jelenlegi gazdasági gondolkodásban segítséget nyújtson a közgazdászoknak. Igyekszünk a tudás forrásává, új ismeretek szerzésének mûhelyévé válni.

Szakkönyvtárunk (Kolozsvár, Kövespad u. 12.) közel négyezer kötetével állandó forrása Kolozsváron tanuló közgazdász hallgatóknak, illetve pénzügyi gazdasági szakembereknek, azonban az igényekhez képest még mindig szûk keresztmetszet.

Más eszközök: külön kiadványban mutatjuk be a gazdasági gondolkodás történetét Erdélyben, jelenleg a társaság szervezi egy magyar–román gazdasági szakszótár elkészítését és tervezi egy értelmezõ szakszótár elkészítését is. Pályázatokkal szerezzük meg az oktatásképzés anyagi hátterét. Sajnos az anyagi alap, amelyet sikerül képzésre-tanulásra költeni, távol áll a minimális oktatási feltételek kialakításának lehetõségétõl. Ezért nem a költséges tudásteremtés és közvetítés útját választottuk, hanem a kapcsolatépítést azok között, akik rendelkeznek a tudással, s akiknek szüksége van rá, tehát a közgazdászainkkal. Az utóbbiak esetében elõször a tudás iránti igényt kell felkelteni, mert különben nincs megcélzott. Megyei szervezeteink nagy részének tudás iránti igényét sajnos nem igazolja mozgalmas szervezés, vagy kapcsolatépítés, pedig csak közös erõfeszítéssel juthatunk ki a tudásszakadékból.

Talán a fiatal közgazdászok keresik, és könnyebben meg is találják a tudásszerzés legkorszerûbb útját. Amíg a tudásszakadék mélyén elhelyezkedõ középgeneráció a pénzkeresés korlátai között, rutinmunka és a gyakorlati tapasztalat látszólag jó teljesítményének nyugalmában vesztegel, addig fiatal közgazdászaink belevágnak a legidõszerûbb, legújabb ismereti anyagokba: e-business, befektetés- és kockázatelemzés, szimulációs programok, tanácsadói vállalkozások stb.

Az ifjú közgazdászok és közgazdász jelöltek számára oktatásra-képzésre igen jó szervezeti feltételeket biztosít a hároméves múltra visszatekintõ RIF, amely a Romániai Magyar Közgazdász Társaságon belül jött létre és mûködik, mint annak ifjúsági frakciója. Jelenlétük és mûködésük releváns, és mozgalmas tevékenységüket társaságunk keretében az egyik nagy elõrelépésnek tekintjük. Ma már a harmadik vándorgyûlésüket tartják, élénk szakmai tevékenységük dicséretükre válik: gyakran szerveznek jól sikerült szakmai rendezvényeket, a társaságunk rendezvényein jelenlétük számos, kutatói munkát versenyeztetnek az ifjú közgazdászok számára, kistérségi felméréseket és elemzéseket végeznek, kutatói munkájuk eredményét

Észak-Nyugat régió lakossága

Sor-szám	Megye	Lakosság száma (százezer)		Népsûrûség (fõ/km^2)	
		1992	2000.07.01	1992	2000.07.01
1.	Beszterce Naszód	326,8	326,2	61,6	60,9
2.	Bihar	638,8	620,5	84,6	82,4
3.	Kolozs	736,3	719,8	110,7	108,5
4.	Máramaros	540,0	530,9	86,9	84,6
5.	Szatmár	400,8	390,1	100,0	88,7
6.	Szilágy	266,8	258,1	69,3	66,8
Régió összesen		**2909,5**	**2845,6**	**85,2**	**83,3**

Megállapítható, hogy a régió lakossága 1992 (az utolsó népszámlálás) és 2000 között 63 900 lakossal csökkent. Ez 2,20%-os csökkenést jelent. Legkisebb a csökkenés Beszterce-Naszód megyében (-0,18%), a legnagyobb Biharban (-2,86%). A lakosság csökkenésének 3 oka van: a születések alacsony száma, az elhalálozás növekedése és nem utolsó sorban a nyugati országokba való kivándorlás. Régió szintjén a gyermek halandóság 19,7% volt. Biztató jelenség, hogy ez 2,1%-kal kisebb, mint 1997-ben. A lakosság átlagéletkora 68,3 év, kilenc évvel alatta van az EU-országok átlagának. A régió népességének életkor szerinti megoszlása sem megfelelõ. A 15 év alattiak %-a mindössze 19,2%, a 65 év felettieké 13,4%.

A régió gazdasági helyzete

A régió gazdasági helyzete még romániai viszonylatban is elmaradott. Ugyanis az ország gazdasági régiói között, ha nem is az utolsó helyen áll, de eléggé hátul kullog, mind a hazai bruttó termék, mind az egy fõre jutó GDP tekintetében. A hazai bruttó termékben való részesedése tekintetében, a maga 11,9%-val a 6-ik helyen áll. 8595,7 millió lej GDP-értékkel megelõzi ugyan a Nyugat régiót (7202,8 millió lej), de lemarad a Közép régiótól (9114,7 millió lej). Az egy fõre jutó GDP vonatkozásában helyzete még rosszabb, ugyanis az ország régiói sorában az utolsó helyen áll. 2 981 260 lej/fõ GDP-értékkel, mindössze az Észak-Kelet régiót elõzi meg. A másik két erdélyi régió helyzete összehasonlíthatatlanul jobb: országos viszonylatban a Nyugat régió a 2-ik helyen áll, mindössze Bukarest-Ilfov régió elõzi meg, a Közép régió pedig a 3-ik helyet foglalja el.

1999 végén a bejegyzett aktív cégek száma a régióban 104 050 volt. Ez jónak mondható, mivel ebbõl a szempontból csak Bukarest-Ilfov régió elõzi meg. A régión belül elsõ helyen Kolozs megye áll (32 419), második helyen Bihar (22 488), harmadik helyen pedig Máramaros (21 707), következik Szatmár megye (12 980). Utolsó Beszterce-Naszód megye (5 530). Ha a bejegyzett cégek számát a lakosság számához viszonyítjuk, az elsõ helyet ugyancsak Kolozs megye foglalja el (22,2 lakos/vállalat). Sorrendben következnek: Máramaros (24,5), Bihar (27,6), Szatmár (30,0), Beszterce-Naszód (36,6). A sort Szilágy megye zárja, ahol egy vállalatra 46,7 lakos jut.

publikálják a Közgazdász Fórumban, beindulóban egy elitképzést felcsillantó szakmai kollégium is.

Az információk minõségi szintjének fenntartása érdekében három típusú képzõket (elõadókat) céloztunk meg az utóbbi években: 1. a szakmában elismert magyarországi elõadók; 2. a szakmában magas tisztséget betöltõ román elõadók, akik az aktuális elméleti és gyakorlati ismeretek birtokosai; 3. magas tisztségû, gazdag pénzügyi-gazdasági gyakorlattal rendelkezõ hazai magyar közgazdászok. Még várat magára egy negyedik kategória, mégpedig egy erõs egyetemi tantestület, amely remélhetõleg a magyar nyelvû gazdasági oktatás kibontakozásával hosszú távon átveszi az oktatás, képzés, tanulás feladatkörének irányítását.

Társaságunk tudásmenedzselésének célterülete az elmúlt tíz év alatt fõleg az egyén fele, a gazdasági szakemberek fele irányult, s csupán az utolsó években vált feladataink központi kérdésévé a közösségi tudás menedzselése: a magyar nyelvû gazdasági felsõoktatás kialakítása és a középiskolai gazdasági szakoktatás. Jelenleg ez utóbbiak jelentik hosszú távon a tudásszerzés és tudásbefogadás gazdálkodásának a prioritását.

A tudástranszfer eszközei a társaságunk keretében láthatóan tradicionálisak, és ha hazai környezetbe helyezzük, nem is elavultak, azonban tisztában vagyunk azzal, hogy nemzetközi szinten versenyképtelenné válik az információs társadalom technológiájának széleskörû felhasználása nélkül. Szerény lépésként a Közgazdász Fórum utolsó számát részben internetre tettük.

A tudásmenedzselés mai környezetében még egy gondolatot el kell mondanom: A tudáselszívás, agyelszívás megakadályozására nincsenek eszközeink. Ez nem szorul bizonyításra, mert ez inkább tény, és az is biztos, hogy a gyengébb életvitelû, vagy gyengébb gazdaságú társadalom ebben a kérdésben mindig vesztes, ez alól a mi szakmánk sem kivétel, a mi közösségünk is vesztes. Az értelmiségiek számának szükségletek feletti képzése sem megoldás azzal, hogy „jusson és maradjon is", mert a számbeli túlképzés valójában az exodus feltételeit termeli újra. Csupán az életvitel javulása enyhíthet ezen a jelenségen, amelynek kilátásai egyelõre beláthatatlanok.

Végszóként annyit, hogy a Romániai Magyar Közgazdász Társaság, még ha nem is teljesíti optimálisan vállalt feladatát, mégis a tudásszerzés, a tudáskezelés keretintézménye, a tudás elõállításra, tudásfeldolgozásra, és tudásfelhasználásra vállalkozó civil szervezet, tehát szerintünk *vesztes az a közgazdász, aki nincs közöttünk.*

Somai József

A bejegyzett, jogilag aktív vállalatok 1999 novemberében

Sorszám	Megye	Vállalatok száma	Egy vállalatra jutó lakosok száma
1	Beszterce-Naszód	8.926	36,6
2	Bihar	22.488	27,6
3	Kolozs	32.419	22,2
4	Máramaros	21.707	24,5
5	Szatmár	12.980	30,0
6	Szilágy	5.530	46,7
Összesen		**104.050**	**28,0**

4.sz. táblázat

A külföldi tõke a régióban 7 782 vállalatnál van jelen (2000. október 31.). Ezzel a régió országos szinten a 3-ik helyet foglalja el. A befektetett tõke összértéke tekintetében (377 659,6 USD) csak az ötödik helyen áll. Az elsõ helyet Bukarest-Ilfov régió foglalja el (56,2 %). Észak-Nyugat régió, a maga 6,0%-val, országos viszonylatban a 4-ik helyen áll. A erdélyi gazdasági régiók között utolsó, mivel mindkét másik gazdasági régió megelõzi (Nyugat régió 9,0%; Közép régió 6,9%)1

Az Észak-Nyugat régióhoz tartozó megyék között ebbõl a szempontból elsõ helyen Kolozs megye áll (1,8%), követi Bihar megye (1,7%), Szatmár megye (1,0%), Máramaros megye (0,7%). A sort Beszterce-Naszód és Szilágy megye zárja, mindkettõ 0,4%-kal. Országos viszonylatban Kolozs megye az 5-ik helyen áll, ha az ország fõvárosát (amely Ilfov mezõgazdasági övezetet is magába foglalja) nem vesszük számításba. Kolozs megyét Temes megye (6,1%), Prahova megye (5,8%), Dolzs (4,3%) és Konstanca (2,9%) elõzi meg. Az 5-ik hely azonban csak látszólag tekinthetõ elfogadhatónak, hiszen a Kolozs megye elõtt elhelyezkedõ megyék százalékos részesedése 2-szer, 3-szor nagyobb Kolozs megye részesedésénél, a többi Észak-Nyugat régióhoz tartozó megyék részesedése ennél 10–15-ször kisebb. Talán a régiók gazdasági fejlettségének színvonalát minõségileg az 5.sz. táblázatba foglalt adatok jellemzik a legjobban.

A lakosság összetétele fõ tevékenységi ágakban való foglalkoztatás szerint (%-ban)

	Észak-Nyugat	Románia	EU
Mezõ- és erdõgazdálkodás	42,02	37,5	5,0
Ipar és építkezés	29,09	32,0	30,3
Szolgáltatások	28,89	30,5	64,7
Összesen	**100,00**	**100,00**	**100,00**

5.sz. táblázat

A táblázatból kitûnik, hogy a fõ tevékenységi ágazatokban a foglalkoztatottak aránya a legnagyobb a mezõ- és erdõgazdálkodásban (42,0%) megelõzve még az országos átlagot is (37,5%). Ez a helyzet nem csak az EU országaihoz képest jelent megengedhetetlen lemaradást, de a környezõ országokhoz viszonyítva is.

Észak-Nyugat régió mezõgazdasága

A régió változatos természeti adottságai elõsegítették a mezõgazdaság komplex fejlõdését. A régió hegyvidékein kifejlõdött az állattenyésztés, dombvidéken a gyümölcstermesztés, a folyók mentén és a völgyekben a zöldségtermesztés.

1997-ben a régió aktív lakosságának 42,02%-a dolgozott a mezõ- és erdõgazdaságban. Ez a szám 1998-ban enyhén csökkent (-1,1%). A falusi környezetben a mezõgazdasági tevékenység súlya domináns. A régióban is jellemzõ a munkaerõ elöregedése. A mezõgazdaságban dolgozó 502,2 ezer személy közül 50%-ának életkora meghaladja az 50 évet, s 1/5-e 65 évnél is idõsebb. A 35 év alatti fiatalok százaléka mindössze 27% körül mozog. A mezõgazdaságban dolgozó nõk aránya 50% felett van.

1998-ban a mezõgazdaságban dolgozók 80%-a egyéni gazdálkodó volt, illetve családtagként dolgozott a gazdaságban. Ez azt jelenti, hogy a régióban mindössze 20% dolgozik munkaszerzõdés alapján.

Tulajdon szempontjából a mezõgazdasági területek 91,2%-a magántulajdonban van, döntõ módon kis parcellákra van felaprózva. A megmûvelt területek 29,6%-a szántó volt, 29,4%-a kaszáló és legelõ, a fennmaradó rész szõlõ- és gyümölcstermesztés. A mezõgazdasági össztermelés mutatója, folyóáron számítva 1998-ban 13 572,888 milliárd lej volt, az ország mezõgazdasági termelésének 13,69%-a, s többékevésbé egyenlõ mértékben oszlott meg a növénytermesztés és állattenyésztés között (12,7, illetve 14,83% országos viszonylatban).

1999-ben a régióban 100 hektárra átlagosan 28 szarvasmarha és 55,6 juh, illetve kecske jutott. A szarvasmarha vonatkozásában meghaladja az országos átlagot (22,2), a juh és kecskeállomány tekintetében azonban 7,6%-kal alatta van (63,2). A szarvasmarhák száma az országos állománynak 18%-át teszi ki. Az egy traktorra jutó megmûvelt terület a régióban 40,3 ha. Bár ez nemzetközi vonatkozásban rendkívül alacsonynak számít, jobb az országos átlagnál (54,5 ha/traktor). Vegyszerek használata tekintetében sem jobb a helyzet. 1998-ban egy hektárra átlagosan 27 kg mûtrágya jutott, ez 3-szor kevesebb az 1989. évinél. A természetes trágya használata sem kielégítõ, nem is beszélve a gyomirtók használatáról. Mindez rendkívül károsan befolyásolta és befolyásolja a mezõgazdasági termelést, mind minõségi, mind mennyiségi szempontból. A fentiekbõl kitûnik, hogy a régió mezõgazdaságát az extenzív termelés jellemzi. Ennek egyenes következménye, hogy a termelés hozama rendkívül alacsony, hozzávetõlegesen 3-szor 4-szer alacsonyabb a fejlett országokénál.

A mezõgazdaság egyes mutatóinak alakulása 1996 és 1998 között (%-ban)

Mutatók	1996	1997	1998
Hozzáadott érték	23,04	24,03	24,50
Mezõgazdaságban foglalkoztatottak	-	42,70	41,65
Mezõgazdaság össztérülete (ha)	-	60,80	60,80

6.sz. táblázat

Közlekedés, közutak

A régió közúti hálózata, akárcsak az egész országé, messze alatta van az európai átlagnak. Kihasználásának mértéke 70-80%-kal meghaladja a lejárati idõt. Ez nagy mértékben károsan befolyásolja igénybevételének mértékét, a forgalom lebonyolódásának folytonosságát, a közlekedés biztonságát és komfortját, az üzemanyag fogyasztást, s nem utolsó sorban a jármûvek idõ elõtti elhasználódását. A régió közvetlenül nincs bekapcsolva sem a nyugat-európai úthálózatba, sem a kelet- és délkelet- európaiba. Területén nincs autópálya. A 7/1999-es számú törvény autópálya megépítését irányozza elõ: Nagyvárad, Kolozsvár, Segesvár és Brassó útvonalán, valamint gyorsforgalmi utak építését a régió területén, többek között Ukrajna irányába, Halm határváros érintésével.

Az úthálózat hossza a régióban 10 822 km, 31,7 km/100 km^2 sûrûsége valamivel jobb az országos átlagnál (30,7 km/100 km^2). Az utak mindössze 23,81%-a korszerûsített (2561 km). 1917 km országút, 8905 km megyei út. 1998-ban 24 km-rel nõtt a korszerûsített utak hossza, ez édeskevés, ha figyelembe vesszük az utak elöregedését.

Észak-Nyugat régió úthálózata

Megyék	Országutak (km)			Megyei és községi utak (km)		
	összesen	korszerû-sítettek	könnyû-burkolatú	összesen	Korszerû-sítettek	könnyû-burkolatú
Beszterce-Naszód	409	249	43	1137	97	275
Bihar	412	325	87	2097	258	689
Kolozs	342	298	44	2109	223	441
Máramaros	309	294	15	1192	208	402
Szatmár	268	236	32	1257	67	511
Szilágy	277	202	73	1129	97	394
Összesen	**2.017**	**1.355**	**294**	**8.921**	**950**	**2.712**

7.sz. táblázat

A közúti hálózat, mint látható, kritikán aluli. A rehabilitációs terv több országút korszerûsítését irányozza elõ (Kolozsvár, Zilah, Szatmárnémeti). Több közlekedési folyosó kiépítését észak–dél irányban (többek között: Máramarossziget – Nagybánya – Szilágysomlyó – Zilah – Kraszna – Csucsa – Bulz – Biharfüred, Belényesen keresztül bekapcsolódva a IV. számú transzeurópai útba). Nagy jelentõségû elõirányzat a Tisza-híd megépítése. Ez megnyitná a közúti közlekedést Ukrajna irányába. A tervben szerepel még valamennyi megye útjainak rehabilitálása, sõt egyesek korszerûsítése. Alagút építése a Gutin hegységben a szerpentinek elkerülése érdekében, mivel – fõleg télen – a szerpentinek

nagyon megnehezítik a közúti közlekedést Nagybánya és Máramarossziget között. A tervben elkerülõ utak építése is szerepel, a folyamatos közlekedés biztosítása végett, elsõsorban a megyeszékhelyeknél. Tervbe van továbbá Szatmárnémeti, Nagyvárad és Kolozsvár repülõtereinek bõvítése, korszerûsítése, hogy azokat mielõbb be lehessen kapcsolni a nemzetközi légi közlekedésbe.

Vasúthálózat hossza: 1659 km, ebbõl 166 km (az országos hálózat 1,5%-a), villamosított, duplavágányú 255 km (a régió hálózatának 18%-a, az országos hálózat 8,5%-a). A villamosított vasútvonalak súlya a régióban (4%), legalacsonyabb az egész országban. 48,6 km/1000 km^2-re jutó vasúthálózatával messze lemarad a fejlett országoktól (Németország 119,6 km/1000 km^2, Belgium 110,8 km/1000 km^2. A vasúti infrastruktúra gyenge minõsége miatt a vasúti közlekedés az egész régió területén nehézkesen mûködik. Az ország 9 megyéjébõl, amelyekben nincs villamosított vasútvonal, 4 megye az Észak-Nyugat régióhoz tartozik (Bihar, Máramaros, Szatmár és Szilágy megye).

Lakosság gazdasági-szociális helyzete

Az 1989 óta jelentkezõ gazdasági hanyatlási tendencia, akárcsak az egész országban, az Észak-Nyugat régióban is szembeütközõ jelenség. Ennek egyenes következménye a munkanélküliség. Bár régió szinten alatta van az országos átlagnak, a régió egyes megyéiben messze túllépi az országos átlagot: Beszterce-Naszód és Szilágys megyében 13-14% között mozog. A munkanélküliség leginkább a nõi munkaerõt érinti. Mindez az általános okok mellett fõleg a könnyûipar átszervezésének a következménye.

A munkanélküliség által jelentõsen érintett további csoport a 15-24 év közöttiek csoportja. E csoportnál a munkanélküliség rátája 2-3-szor nagyobb az átlagosnál.

Képzettség tekintetében a legnagyobb mértékben érintettek a munkások (69,5%), s a középfokú végzettséggel rendelkezõk (27,86%). Az egyetemi végzettséggel rendelkezõk súlya mindössze 2,5%.

A régió lakosságának ivóvíz-ellátottsága nem kielégítõ, még a városok esetében sem, a falusi környezetrõl nem is beszélve. Ez utóbbiaknál az 1823 községközpont közül mindössze 40% van bekapcsolva az ivóvízhálózatba.

Megye	Ivóvízhálózat a régióban			Csatornahálózat hossza (km)
	Összesen	Város	Községközpont	
Beszterce-Naszód	19	2	17	1185,8
Bihar	135	9	126	1330,0
Kolozs	182	6	176	5639,4
Máramaros	183	6	178	347,0
Szatmár	41	4	37	489,0
Szilágy	40	4	36	667,0

8.sz. táblázat (Ivóvíz-ellátottság)

Csatornahálózattal mindössze 108 helység rendelkezik, ezek közül 35 város. Falusi környezetre mindössze 4% jut. E tekintetben a régió az utolsó helyet foglalja el az országban.

Csatornahálózat:

Megye	Csatornahálózat a régióban			A vezetékhálózat hossza (km)
	Összesen	Város	Községközpont	
Beszterce-Naszód	8	2	6	505,0
Bihar	25	9	16	528,2
Kolozs	38	6	32	588,4
Máramaros	6	6	-	279,0
Szatmár	10	4	-	6,0
Szilágy	6	4	2	148,0

9.sz. táblázat

Földgáz 153 helységbe van bevezetve, mindössze 17 városban, a hálózat többnyire elavult, e tekintetben a legrosszabb a helyzet Aranyosgyéresen (95% az elavultság), Kolozsváron és Szatmárnémetiben (64%).

Megye	Földgázhálózattal rendelkezõ helységek			A vezetékhálózat hossza (km)
	Összesen	Város	Községközpont	
Beszterce-Naszód	16	2	14	912,0
Bihar	13	3	10	95,8
Kolozs	55	5	50	1739,0
Máramaros	15	3	12	613,9
Szatmár	13	2	11	261,9
Szilágy	6	2	4	118,0

10.sz. táblázat

Látható, hogy Észak-Nyugat régió nemcsak nemzetközi vonatkozásban van lemaradva, hanem számos tekintetben Romániában belül is. Ez mindenek elõtt annak következménye, hogy évtizedeken keresztül Bukarest tudatosan elhanyagolta Erdélyt, elõnyben részesítve a Kárpátokon túli régiókat.

dr. Kerekes Jenõ

Irodalom:

1. *România statisztikai évkönyve* (Anuarul statistiv al României) 1998,1999.

2. *Statisztisztikai szintézis* (Sintezã statisticã), 96.sz. 1999 december, România Kereskedelmi és Ipari Kamarája, BukP 15arest.

3. *Profilul socio-economic al regiunii Nord-Vest.* Agenþia de dezvoltare regionalã Nord-Vest, 2001 (kézi használatra).

4. Kerekes J. – Mezei G., Gazdasági régiók Romániában, Központi Statisztikai Hivatal, Területi statisztika, Budapest, 2000. Március hó.

5. Kerekes J. – Mezei G., *Erdély helye Románia gazdaságában*, Közgazdász Fórum, 2000. December, III. évfolyam, 4 szám.

6. Kerekes J. – Mezei G., *Erdély helye és szerepe Románia gazdaságában,* Magyarok a világban, Kárpát medence Ceba kiadó, Budapest, 2000., 444-452.